

2021-2022

CERTIFIERINGSREGLER FÖR

BIOGÖDSEL

SPCR 120

Innehållsförteckning

Förord	5
1 Inledning.....	6
1.1 Allmänt om certifiering	7
1.2 Certifieringsreglernas omfattning.....	7
1.3 Definitioner	7
2 Villkor för certifiering av biogödsel.....	9
2.1 Allmänt	9
2.2 Ansökan	9
2.3 Kvalifikationsår	9
2.4 Fortlöpande kontroll	10
2.5 Märkning	11
2.6 Giltighetstid för certifikat.....	11
2.7 Ändring av certifierad produkt	11
3 Systemkrav och tekniska krav	12
3.1 Substrat	12
3.2 Leverantörsbedömning	13
3.3 Leverans och transport	14
3.4 Mottagning	14
3.5 Behandlingsprocess.....	14
3.6 Distribution av biogödsel	14
3.7 Krav på slutprodukt	15
3.8 Innehållsdeklaration	16
3.9 Råd och anvisningar för användning av biogödsel.....	17
4 Tillverkarens egenkontroll	19
4.1 Allmänt	19
4.2 Styrande dokument	19
4.3 Redovisande dokument.....	20
4.4 Ledningens genomgång	21
4.5 Utbildning av personal.....	21
4.6 Provnings och kontroll.....	21
4.7 Hantering av avvikande produkter	23
4.8 Hantering av färdiga produkter	23
4.9 Spårbarhet	23
4.10 Handlingsplan	24
4.11 Korrigering av åtgärder.....	24
4.12 Klagomål.....	24
4.13 Inrapportering till Avfall Web	24

5	RISE övervakande kontroll	25
	5.1 Allmänt om certifiering vid RISE.....	25
	5.2 Genomförande.....	25
	5.3 Provning och kontroll.....	25
	5.4 Åtgärder vid underkänd egenkontroll	25
	5.5 Rapportering	25
6	Övriga villkor för certifiering.....	27
	6.1 Allmänt	27
	6.2 Revidering av certifieringsregler.....	27
	6.3 Certifikatsinnehavarens ansvar	27
	6.4 Rätten att använda märket	27
	6.5 Överlåtelse av certifikat.....	28
	6.6 Återkallande av certifikat	28
	6.7 Åtaganden vid återkallande av certifikat	28
	6.8 Återlämnande av certifikat.....	28
	6.9 Certifieringsorganets ansvar	28
	6.10 Sekretess.....	28
	6.11 Överklagande.....	29
	6.12 Avgifter	29
7	Referenser.....	30
8	Bilagor.....	32
	Bilaga 1a Substrat	32
	Bilaga 1b Tillsats- och processhjälpmedel	32
	Bilaga 2 Provtagning och analys av biogödsel.....	33
	Bilaga 3 Krav på smittskydd för olika anläggningskategorier	37
	Bilaga 4 Utformning av märket för certifierad biogödsel	43
	Bilaga 5 Obligatoriska uppgifter att mata in i Avfall Web för tillverkare som producerar certifierade produkter	44

Förord

Dessa certifieringsregler anger villkor för certifiering, tekniska krav och krav för fortlöpande kontroll för certifierad biogödsel. I denna version har de skallkrav som tidigare fanns i Vägledningen flyttats till reglerna. Större förändringar har gjorts i kapitel 1.3, 2.3.1, 3.1, 3.2, 3.7.3, 3.8.1, 4.2, 4.3 4.4.1, 4.5, 5.2 och 6.2.

Avfall Sverige är systemägare och äger certifieringssystemet SPCR 120.

Tekniska krav enligt kapitel 3 har tillsammans med krav på fortlöpande kontroll enligt kapitel 4 och 5 tagits fram av Avfall Sverige i samarbete med bl.a. RISE, Sweco, Dansk Jordförbedring och SLU. Certifieringen utförs av RISE.

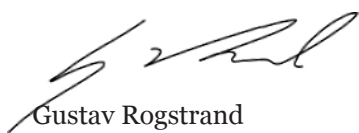
Den fortlöpande kontrollen består av tillverkarens egenkontroll och RISE övervakande kontroll. RISE övervakande kontroll utförs vid besök hos tillverkaren och omfattar granskning av tillverkarens egenkontroll.

Certifieringsreglerna bygger på gällande standarder och kriterier beskrivna i RVF-rapport 99:2 (AFR-rapport 257) ”Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest” [1]. Styrgruppen för Certifierad återvinning gör årligen en översyn av certifieringsreglerna. Aktuell upplaga av certifieringsreglerna finns att hämta på Avfall Sveriges webbplats www.avfallsverige.se. Andra dokument som ligger till grund för certifieringsreglerna är aktuell version av bl.a. lagstiftningen rörande animaliska biprodukter [2], [3] samt Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd angående metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall [4].

Till reglerna finns en vägledning som ger råd om hur reglerna kan tillämpas. Dokumentet finns för nedladdning på Avfall Sveriges webbplats.

Certifieringsreglerna fastställs genom beslut i styrgruppen för Certifierad återvinning. Styrgruppen sammanträder minst fyra gånger om året. I styrgruppen är såväl tillverkare, användare, berörda branschorganisationer som experter representerade.

Denna utgåva träder i kraft 2021-01-01.

Gustav Rogstrand
Ordförande, Certifierad återvinning

Tony Clark
VD, Avfall Sverige

1 Inledning

1.1 Allmänt om certifiering

Certifiering innebär bestyrkande från ett oberoende certifieringsorgan att en produkt uppfyller krav ställda i en standard eller annan form av specifikation. Detta bekräftas genom certifikat.

1.2 Certifieringsreglernas omfattning

Dessa certifieringsregler avser certifiering av biogödsel, baserat på rena källsorterade biologiskt lättnedbrytbara substrat, med avseende på krav gällande: ingående substrat, leverantörer, insamling och transport, mottagning, behandlingsprocess, slutprodukt samt ”Innehållsförteckning” och ”Råd och anvisningar för användning av biogödsel”.

Certifieringsreglerna är främst skrivna för biogasanläggningar, men är även tillämpbara på våtkomposteringsanläggningar i den mån de behandlar substrat som är godkända enligt dessa certifieringsregler.

Certifieringsreglerna uppdateras årligen genom beslut av styrgruppen för Certifierad återvinning.

Om en anläggning använder avloppsfraktioner som substrat, omfattas inte biogödseln av dessa regler.

Det är inte syftet att certifiera färdiga blandningar där andra material ingår utöver biogödsel från biologiskt avfall. En blandad produkt som innehåller certifierad bio-gödsel får dock bära certifieringssystemets märke även om inte slutprodukten omfattas av systemet.

Certifieringsreglerna är baserade på resultat från projektet ”Kvalitetssäkring av kompost och biogödsel från organiskt avfall”. Rapporter från detta projekt, bl.a. RVF rapport 99:2 ”Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest” [1], kan beställas från Avfall Sverige.

Andra dokument som ligger till grund för certifieringsreglerna är Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter (ABP) som inte är avsedda att användas som livsmedel [2], Kommissionens förordning (EU) 142/2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 25 februari 2011 [3] samt Naturvårdsverkets handbok med allmänna råd angående metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall [4].

1.3 Definitioner

Animaliska biprodukter

Animaliska biprodukter (ABP) är material från djurriket som inte är livsmedel och som ännu inte bearbetats eller behandlats till att ingå i begreppet framställda produkter. Exempel på animaliska biprodukter är döda djur och biprodukter från slaktade djur. Även kommersiellt fångad fisk och rens från sådan fisk omfattas. Det gör också ull, fjädrar, äggskal, matavfall och naturgödsel [2].

Biogödsel

Gödselmedel som bildas efter rötning av organiskt material från livsmedels- och/eller foderkedjan, t ex rena källsorterade avfallsslag, stallgödsel, grödor, skörderester, samt rena fraktioner från dels vattenbruk, dels skördade örtartade växter från naturvårdande åtgärder.

Certifierad biogödsel

Biogödsel certifierad enligt regelsystemet för Certifierad återvinning, SPCR 120.

Certifieringsorgan

Ett certifieringsorgan är en juridisk person som är ackrediterat av SWEDAC. Certifieringsorganet är en oberoende part som intygar överensstämmelse med specificerade krav.

Distributör

Juridisk person som enligt avtal med tillverkare tillhandahåller tjänsten leverans av biogödsel till slutanvändare.

Egenkontroll

System för att kontrollera sin verksamhet, vilket inkluderar provtagningar och dokumenterade rutiner som upprättas för att säkerställa att avsedd kvalitet på produkten uppnås.

Glidande medelvärde

Serie av medelvärden i en tidsserie. Bildas genom att addera alla värden i ett fast tidsintervall bakåt i tiden och dela summan med antalet adderade termer. Används här som enkelt glidande medelvärde med lika viktning av termerna.

Hygieniseringskontroll

Hygieniseringskontroll är ett fristående kontrollmoment som utförs av kontrollorganet under kvalifikationsåret som ett led i att påvisa smittskydds säkerhet.

Kontrollorgan

Organ som utför kontroll.

Kvalifikationsår

Certifikat kan medges tidigast efter ett års kontroll, ett så kallat kvalifikationsår. Kvalifikationsåret startar vid första kontrolltillfället.

Källsortering

Sortering eller separering av avfall på samma plats där avfallet uppkommit, till exempel i hushållet.

Leverantör

Juridisk person som enligt avtal med tillverkare levererar substrat till en anläggning.

Leverantörsbedömning

Kontroll som den certifierade anläggningen utför för att kontrollera sina substratleverantörer för att säkerställa kvaliteten på substrat och biogödsel.

Matavfall

Alla typer av matavfall, inklusive använd matolja, från restauranger, storkök och andra typer av kök, inbegripet centralkök och hushållskök. Detta substrat omfattas av ABP-förordningarna om det är avsett att gå vidare till en biogasanläggning [3].

Parti

Avser en avgränsad mängd med homogen sammansättning som har verifierats och som producerats under en definierad tid. I normalfallet är ett parti den mängd biogödsel som producerats under den tid som en samlingsanalys representerar.

Process

Samtliga steg under behandlingsprocessen från substrat till biogödsel.

Processhjälpmedel

Tillsats som är avsedd att underlätta eller möjliggöra steg i behandlingsprocessen. Tillåtna processhjälpmedel anges i bilaga 1b.

Produkt

Med produkt i dessa regler avses biogödsel i leveransklart skick före inblandning av tillsatser som torv, mineralgödsel eller motsvarande.

Påse utvärderad för kontakt med livsmedel

Påse utvärderad för kontakt med livsmedel enligt tyska BfR-Empfehlung 36, eller jämförbar standard, för papperspåsar och EU nr 10/2011 "Plastförordningen" för plastpåsar och EU nr 282/2008 "Förordningen om återvunna plastmaterial och plastprodukter avsedda att komma i kontakt med livsmedel" för returplast.

Rötrest

Samlingsnamn för gödselmedel som bildas efter rötning av organiskt material. Beroende på ursprung benämns rötresten olika; biogödsel (från samröttningsanläggningar och gårdsbiogasanläggningar) och rötslam (från avloppsreningsverk). I ABP-lagstiftningen gäller dock annan definition.

Slurry

Pumpbar blandning av substrat, som efter behandling i en förbehandlingsanläggning eller direkt, kan rötas i en biogasanläggning.

Substrat

Biologiskt lättnedbrytbart material som används för produktion av biogas och biogödsel genom rötning. Tillåtna substrat anges i bilaga 1a.

Synliga föroreningar

Synliga föroreningar är främmande föremål såsom plast, glas, metall och kompositmaterial med en storlek > 2,0 mm.

Tillsatsmedel

Tillsats som är avsedd att förbättra slutproduktens kvalitet. Tillåtna tillsatsmedel anges i bilaga 1b.

Tillverkare

Juridisk person som producerar biogödsel.

Transportör

Juridisk person som ingått ett transportavtal med tillverkare eller på uppdrag av distributör, kommun eller organisation fysiskt samlar in och/eller transporterar substrat och biogödsel.

2 Villkor för certifiering av biogödsel

2.1 Allmänt

Villkoren för certifiering av biogödsel anges i detta kapitel. Villkoren är fastlagda av en styrgrupp som är sammansatt med representanter från livsmedelsorganisationer, berörda branschorganisationer samt jordbruksbranschen. Villkoren revideras vid behov, dock minst årligen. Innan certifikat kan utfärdas görs en inledande bedömning av produkten och av den fortlöpande kontrollen under ett kvalifikationsår. Certifikat gäller därefter under förutsättning att den fortlöpande kontrollen fungerar, enligt kapitel 4. Övriga villkor framgår av kapitel 3 och 6.

2.2 Ansökan

Ansökan om certifiering skall ske skriftligen och innehålla:

- datum
- signatur av behörig firmatecknare
- produktionsplats
- namn på produkten
- användningsområde
- översiktlig beskrivning av anläggningens process, organisation och ledningssystem.

Senast under kvalifikationsåret skall ansökan kompletteras med:

- tekniskt underlag, provningsrapporter
- beskrivning av tillverkarens egenkontroll
- utförlig processbeskrivning
- förslag till märkning enligt kapitel 2.5.

2.3 Kvalifikationsår

Kvalifikationsåret startar när kontrollorganet utfört den första kontrollen. För ytterligare produkter, från samma anläggning, som skall certifieras krävs inte något nytt kvalifikationsår.

I den inledande bedömningen granskas insända handlingar. När bedömningen är klar och den sökandes underlag bedöms uppfylla kraven, gör kontrollorganet besök hos tillverkaren, som då skall kunna redovisa att egenkontrollen uppfyller kraven i kapitel 4.

Provtagning som sker under kvalifikationsåret skall vara jämnt utspridd över året. Om anläggningen är ny, finns kanske inte någon biogödsel att prova och då skall all provtagning ske jämnt utspridd under kvalifikationsårets sex sista månader.

Tillverkaren skall under kvalifikationsåret visa att:

- hygieniseringen fungerar (se bilaga 2 och bilaga 3)
- en godkänd slutprodukt produceras vid anläggningen
- personalen arbetar utifrån ett egenkontrollsystem
- erforderliga styrande dokument har upprättats, enligt kapitel 4.2
- det finns godkända prover från sex månader i följd.

Avvikelse som tillverkaren fått under kvalifikationsåret skall åtgärdas innan certifikat kan utfärdas.

När tillverkaren uppfyller kraven enligt certifieringsreglerna skall ett avtal tecknas mellan tillverkaren och kontrollorganet om fortlöpande kontroll. Därefter utfärdas certifikatet.

2.3.1 Produktion under kvalifikationsåret

Under kvalifikationsåret kan produkt varken märkas eller saluföras som certifierad produkt innan certifikatet utställs till tillverkaren.

2.3.2 Underkänd produkt under kvalifikationsåret

Kvalifikationsåret skall startas om när en produkt blir underkänd utan att en adekvat förklaring kan ges till orsaken och utan att problemet som orsakade kvalitetsbristen har åtgärdats.

2.3.3 Tekniskt underlag

För den produkt som ska certifieras skall sökanden redovisa ett tekniskt underlag som skall innehålla nedanstående information:

- "Innehållsdeklaration" enligt kapitel 3.8 och "Råd och anvisningar för användning av biogödsel" enligt kapitel 3.9
- analysrapport, som skall visa att kraven enligt kapitel 3.7 uppfylls och vara baserad på analyser under kvalifikationsåret
- processbeskrivning, där tillverkaren skall beskriva sin behandlingsprocess.

2.4 Fortlöpande kontroll

Den fortlöpande kontrollen skall säkerställa att certifierade produkter fortlöpande uppfyller kraven i dessa certifieringsregler. Den skall bestå av en leverantörsbedömning enligt kapitel 3.2 och en egenkontroll enligt kapitel 4 samt en övervakande kontroll enligt kapitel 5.

2.5 Märkning

De produkter som är certifierade enligt systemet har rätt att bära märket ”CERTIFIERAD ÅTERVINNING”. Märkets utseende framgår av bilaga 4. Märket skall användas i oförändrad form. Förstoring eller förminskning får ske men proportionerna skall bibehållas.

Märkningen skall finnas på en framträdande plats på:

- följesedlar
- informations- och marknadsföringsmaterial.

Märkningen skall även innehålla uppgifter om:

- certifikatsnummer
- namn på innehavaren av certifikat
- produktnamn
- tillverkningsnummer eller tillverkningsdatum.

En jordblandning som innehåller certifierad produkt får bära certifieringssystemets märke. Det skall då framgå att endast biogödseln är certifierad. Andelen certifierad biogödsel i blandningen skall finnas angiven.

Det skall finnas en rutin för hur märkning hanteras vid indraget certifikat.

2.6 Giltighetstid för certifikat

Certifikatet är giltigt under fem år. Därefter skall tillverkaren ansöka om förlängning av certifikatet för att fortsatt få produkten certifierad.

2.7 Ändring av certifierad produkt

Certifikatsinnehavare skall före byte av substrat, som inte finns i bilaga 1a, eller ändring av behandlingsprocess underrätta certifieringsorganet. Certifieringsorganet avgör om bytet eller ändringen är av sådan art att den kan godtas utan förnyad provning, kontroll eller revidering av certifikat.

3 Systemkrav och tekniska krav

3.1 Substrat

Substrat till certifierad biogödsel skall vara rena, källsorterade och biologiskt lättnedbrytbara. Godkända substrat framgår av bilaga 1a. Om tillverkaren avser att behandla ett substrat som inte finns med i bilaga 1a skall en ansökan skickas in till styrgruppen för Certifierad återvinning. Om tillverkaren avser att ta emot och behandla ett för dem nytt substrat skall en riskanalys utföras. Om riskanalysen visar på en bedömd risk att något reglerat gränsvärde överskrids i biogödseln till följd av behandling av det nya substratet skall substratet kontrolleras med avseende på identifierade riskparametrar. Det kan antingen kontrolleras genom leverantörens egen innehållsbeskrivning eller genom att provtagning och analys sker av aktuellt substrat. All dokumentation i samband med riskanalys, innehållsbeskrivning och eventuell analys skall sparas och kunna visas upp för kontrollorganet.

Insamlingspåsar som tillhandahålls i insamlingssystemet skall från och med 1 januari 2023 vara utvärderade för kontakt med livsmedel. Detta kontrolleras av tillverkaren vid leverantörsbedömning.

Tillverkaren skall kontinuerligt utöva en sådan riskbaserad kontroll och styrning av alla inkommande substrat som ger en möjlighet att preventivt stoppa leveranser av substrat som riskerar förorsaka att något reglerat gränsvärde överskrids för biogödseln.

Om rötning av animaliska biprodukter sker hos tillverkaren skall dennes anläggning vara godkänd av Jordbruksverket och uppfylla de krav som anges i bilaga 3.

3.1.1 Tillsatsmedel och processhjälpmedel

Tillsatsmedel och processhjälpmedel får användas i processen. Dessa skall deklarerats och beskrivas i tillverkarens egenkontrollprogram. De tillsats- och processhjälpmedel som är godkända anges i bilaga 1b.

Om tillverkaren avser att använda ett tillsats- eller processhjälpmedel som inte finns med i bilaga 1b, skall en ansökan skickas in till styrgruppen för Certifierad återvinning.

Det är tillåtet att använda maximalt 10 kg aktiv substans polyakrylamidpolymer per ton TS biogödsel i processen oberoende av var polymeren används, inklusive polymer som ingår i inkommande substrat. Tillverkaren skall årsvis redovisa månadsanvändning av polymerer inklusive den mängd som ingår i inkommande substrat.

3.1.2 GMO

Alla GMO-produkter som är godkända enligt EU:s regelsystem accepteras som substrat till en biogasanläggning. Det skall framgå av innehållsdeklarationen som medföljer biogödseln att GMO-produkter använts som substrat.

3.2 Leverantörsbedömning

Varje år skall en leverantörsbedömning genomföras av substratleverantörernas kvalitetsarbete för att säkerställa kvaliteten på substratet. Vilka substratleverantörer som skall besökas under det kommande året avgörs med hjälp av en riskanalys, som skall uppdateras årligen. I riskanalysen skall hänsyn tas till två faktorer; dels vilken typ av substrat det är och därmed risk att det förorenar biogödseln, dels mängden substrat jämfört med den totala mängden substrat som används av tillverkaren.

Leverantörsbedömning skall göras årligen när:

- förbehandlat källsorterat matavfall tas emot i form av slurry
- matavfall tas emot från en eller flera kommuner direkt till biogasanläggningen, i minst en av dessa kommuner. Riskanalysen ligger till grund för vilken eller vilka kommuner som skall besökas
- biogasanläggningen tar emot både källsorterat matavfall och slurry. Båda substratleverantörerna skall bedömas.

För övriga substrat gäller att riskanalysen styr omfattningen av de leverantörsbedömningar som skall utföras årligen. Dock skall minst en leverantörsbedömning utföras av övriga substratleverantörer, d.v.s. sådana substratleverantörer som inte levererar slurry eller källsorterat matavfall.

Rutin för leverantörsbedömning skall finnas. Följande innehåll skall minst finnas med i rutinen:

- dokumenterad rätt att genomföra leverantörsbedömning
- leverantörsbedömning skall utföras enligt den årligen uppdaterade riskanalysen
- hur leverantörsbedömningen skall utföras samt riktlinjer om vad som skall kontrolleras
- leverantörsbedömningen dokumenteras skriftligt för att kunna uppvisas för kontrollorganet
- att krav ställs på leverantören att vid avvikelser inom två veckor redovisa utförda och/eller planerade åtgärder
- att bedömning skall göras om leverantörens åtgärder vid avvikelser är godkända eller inte.

En leverantörsbedömning skall dokumenteras i ett protokoll där minst följande framgår:

- rubrik
- datum då leverantörsbedömning utfördes
- vilka som närvarade vid leverantörsbedömningen från tillverkaren respektive substratleverantören
- vilka avvikelser samt noteringar som framkommit
- hur avvikelser ska följas upp.

3.3 Leverans och transport

SPCR 120 skall stå omnämnt i de avtal som tillverkaren har med substratleverantörer. I detta avtal skall det också framgå vilka renhetskrav som ställs på de inkommande substrat som tillverkaren använder. Dessa renhetskrav gäller både felsorterat material och oönskade ämnen.

Transportören skall dokumentera hämtställen och mängd avfall vid varje transport. Transportören får med sin hantering inte försämra materialets kvalitet genom att skadliga eller främmande ämnen tillförs. Vid transport skall åtgärder vidtas för att undvika återinfektion av smittämnen. När ABP-material transporteras och eller rötas skall krav kring insamling och transport i ABP-förordningarna följas för ABP-material och biogödsel-produkt. Det gäller minst märkning av fordon, tvätt och handelsdokument [2] [3]. En egenkontroll skall upprättas så att dessa krav tillgodoses. Vid behov kan en leverantörsbedömning utföras av transportörens kvalitetsarbete, se kapitel 3.2.

3.4 Mottagning

Vid mottagning skall vikt eller volym på inkommande substrat registreras. Substratets kvalitet skall kontrolleras och eventuella skadliga eller främmande ämnen avlägsnas i möjligaste mån. Risken för kontaminering av substratet skall minimeras.

3.5 Behandlingsprocess

Behandlingen skall genomföras fackmannamässigt och med funktionell biologisk behandlingsteknik. Risken för kontaminering av hygieniserat substrat eller sammanblandning med ej godkända substrat skall minimeras.

Driftparametrar som skall mätas och dokumenteras:

- typ och mängd av substrat och tillsatsmaterial
- temperatur och pH i reaktorn
- tid mellan beskickningar (inmatningar)
- hydraulisk uppehållstid
- kombinerad tid och temperatur i hygieniseringstank
- organisk belastning

Åtgärder mot återkontaminering och driftstörningar skall dokumenteras.

3.6 Distribution av biogödsel

Distributören skall med sin hantering inte försämra biogödselns kvalitet genom att skadliga eller främmande ämnen tillförs. Åtgärder skall vidtas för att undvika återinfektion av smittämnen vid transport. En egenkontroll skall upprättas så att dessa krav tillgodoses.

Om biogasanläggningen tillhör kategori A eller B enligt bilaga 3, tabell 1, skall transporten av biogödsel åtföljas av ett handelsdokument enligt krav i ABP-förordningarna [2] [3]. Vid behov skall en leverantörsbedömning utföras av distributörens kvalitetsarbete, se kapitel 3.2.

3.7 Krav på slutprodukt

Nedan redovisas de krav som ställs på den leveransklara slutprodukten. En förteckning över de analysmetoder som skall användas för att kontrollera gränsvärden samt lägsta tillåtna provtagnings- och analysfrekvens framgår av bilaga 2.

3.7.1 Metaller

Gränsvärden för metallhalter i biogödsel framgår av tabell 1. Provtagning för analys av metaller skall ske minst med den frekvens som framgår av bilaga 2, tabell 1. Om analysresultatet överstiger gränsvärdet blir den mängd biogödsel som provet motsvarar underkänd och mängden skall hanteras enligt 4.8. Medelvärdesbildning får ej tillämpas i syfte att få biogödseln att klara kraven.

Tabell 1. Gränsvärden för metallinnehåll i biogödsel

Metall	Maximal halt, mg/kg TS ¹⁾
Bly	100 ²⁾
Kadmium	1
Koppar	600 ²⁾
Krom	100 ²⁾
Kvicksilver	1
Nickel	50 ²⁾
Zink	800 ²⁾

1) Alla värden utom koppar och zink följer gränsvärdena för jordförbättringsmedel enligt Eco-label [6].

2) För bly, koppar, krom, nickel och zink tillämpas samma värden som för avloppsslam som får spridas på åkermark, se SFS 1998:944 [7].

3.7.2 Smittskydd

Produkten skall uppfylla kraven på smittskydd enligt bilaga 3.

3.7.3 Synliga föroreningar

Mängden synliga föroreningar i flytande biogödsel bestäms genom månadsprov och ett glidande medelvärde beräknas utifrån resultaten från den senaste tolv månaders perioden [12]. Vid satsvis produktion bestäms mängden synliga föroreningar genom partiprov och ett glidande medelvärde beräknas utifrån resultaten från de senaste tolv partiproven [12]. Lägsta frekvens vid fortlöpande kontroll av synliga föroreningar i fast biogödsel skall vara minst ett prov per parti.

Det glidande medelvärdet för synliga föroreningar i **flytande** biogödsel skall inte överskrida 10 cm²/kg biogödsel. Mätvärdet för enstaka provresultat skall ej överstiga 20 cm²/kg. För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Efter 1-12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Överstiger analysresultatet 20 cm²/kg, skickas referensprovet samt det sekundära provet för analys. Medelvärdet från alla tre proverna; primärprovet, referensprovet och det sekundära provet skall ersätta det tidigare analysresultatet vid beräkningen av det glidande medelvärdet. Händelsen skall hanteras som en avvikelser. I det fall då även medelvärdet för de tre proverna skulle visa > 20 cm²/kg är det aktuella partiet underkänt.

Det glidande medelvärdet för synliga föroreningar i fast (>20 % TS-halt) biogödsel får inte överskrida 30 cm²/kg biogödsel. Mätvärdet för enstaka provresultat får ej överstiga 60 cm²/kg. För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Efter 1–12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Överstiger analysresultatet 60 cm²/kg, skickas referensprovet samt det sekundära provet för analys. Medelvärdet från alla tre proverna; primärprovet, referensprovet och det sekundära provet skall ersätta det tidigare analysresultatet vid beräkningen av det glidande medelvärdet. Händelsen ska hanteras som en avvikelser. I det fall då även medelvärdet för de tre proverna skulle visa > 60 cm²/kg är det aktuella partiet underkänt.

Kravet för synliga föroreningar får inte tillgodoses genom tillämpning av teknik som finfördelar synliga föroreningar så att de blir mindre än 2,0 mm.

3.7.4 Särskilda krav på fast biogödsel

Grobara frön och växtdelar

Fast biogödsel får maximalt innehålla två grobara frön och växtdelar per liter.

Organisk substans

Produkten skall innehålla minst 20 % organisk substans, mätt som glödningsförlust, i viktprocent av torrsubstansen.

3.8 Innehållsdeklaration

För en certifierad produkt skall ett dokument som benämns innehållsdeklaration skrivas. Denna innehållsdeklaration skall minst innehålla det som står i kapitel 3.8.1 nedan. Innehållsdeklarationen skall i möjligaste mån motsvara den certifierade biogödsel som levereras. Om icke godkänd produkt avskilts under den aktuella perioden får dessa mätvärden exkluderas.

Innehållsdeklarationer från det senaste året skall vara lätt tillgängliga. I det fall tillverkaren eller dess ägarbolag har en webbplats skall innehållsdeklarationerna publiceras på denna och vara fritt tillgängliga. Saknas webbplats skall innehållsdeklarationerna lämnas ut på begäran.

3.8.1 Minimikrav på innehållsdeklaration för biogödsel vid användning inom lantbruket

Allmän information

Följande information skall redovisas i produktens innehållsdeklaration:

- produktionsanläggning
- produktionsansvarig
- produktionsperiod
- ingående substrat, tillsatsmedel och processhjälpmedel i vikt- eller volymprocent
- text som anger att ställda miljökrav gällande metaller, smittskydd och synliga föroreningar uppfylls
- parametrar angivna enligt tabell 2
- råd och anvisningar för användning av biogödsel enligt kapitel 3.9.

Tabell 2. Parametrar som skall anges i innehållsdeklarationen för certifierad biogödsel.

Parametrar	Benämning	Enhet
Totalkväve	N_{tot}	kg/ton
Ammoniumkväve	$NH_4\text{-N}$	”
Totalfosfor	P_{tot}	”
Kalium	K	”
Magnesium	Mg	”
Svavel	S	”
Kalcium	Ca	”
Organisk substans	-	glödförlust i % av TS
pH	pH	-
Torrsubstanshalt	TS	Viktprocent
Uppskattad densitet	$\rho_{\text{uppskattad}}$	kg/m ³
Synliga föroreningar	-	cm ² /kg

3.9 Råd och anvisningar för användning av biogödsel

För certifierad biogödsel skall det skrivas ett dokument benämnt ”Råd och anvisningar för användning av biogödsel”. Om biogödseln enbart fungerar som råvara i jord- eller gödselblandningar krävs ej sådant dokument.

Råd och anvisningar för användning av biogödsel skall ange vilken mängd biogödsel som bör eller i förekommande fall får spridas vid olika tillämpningar. Vid användning inom lantbruket skall aktuella begränsningar för tillförsel av växtnäring och metaller tillämpas.

Maximal giva skall begränsas med avseende på näringsämnen kväve och fosfor enligt SJVFS 2004:62 ”Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring” [8]. Vid beräkning av gödslingsbehovet till en enskild gröda skall utgångspunkten vara den förväntade skördenivån för det aktuella fältet. Jordbruksverket ger årligen ut gödslingsrekommendationer där vägledning för beräkning av kvävegivan finns.

Maximal giva skall begränsas med avseende på metaller (Pb, Cd, Cu, Cr, Hg, Ni och Zn) enligt SNFS 1994:2 ”Kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket” [10]. Se även tabell 3 nedan.

Det näringsämne eller metall som är begränsande för spridningen skall anges. Ytterligare vägledning kan fås i Jordbruksverket informationsskrift [9].

Enligt SJVFS 2014:43 får produktionsdjur inte ges tillträde till mark där biogödsel använts som gödningsmedel, förrän den tid förflutit som anges i nämnda föreskrift [11]. Skörd av grovfoder från mark, där biogödsel använts som gödningsmedel, får inte genomföras förrän den tid förflutit som anges i Kommissionens förordning (EU) 142/2011 [3].

Tabell 3. Gränsvärde för metalltillförsel till åkermark [10]

Metall	Årlig maximal mängd (g/ha och år)
Bly	25
Kadmium	0,75
Koppar	300 ¹⁾
Krom	40
Kvicksilver	1,5
Nickel	25
Zink	600

1) För koppar kan större mängder godtas om det kan visas att den aktuella åkermarken där spridning skall ske behöver koppartillskott.

4 Tillverkarens egenkontroll

4.1 Allmänt

Tillverkaren skall ha en fortlöpande egenkontroll för att säkerställa att produkter som märks med certifieringsmärket uppfyller kraven i dessa certifieringsregler. De dokument som skall finnas tillgängliga hos tillverkaren och som skall kunna uppvisas vid kontroll indelas i styrande respektive redovisande dokument.

4.1.1 Tillverkarens representant

Det skall finnas en person som representerar tillverkaren vad avser egenkontrollen. Personen skall ha befogenhet och ansvar att säkerställa att den avsedda kvaliteten på certifierade produkter uppfylls och vidmakthålls.

4.2 Styrande dokument

Styrande dokument skall samlas i ett egenkontrollprogram. I egenkontrollprogrammet skall alla rutiner och instruktioner finnas som beskriver hur tillverkarens egenkontroll går till.

Nedanstående styrande dokument skall minst finnas:

- kvalitetspolicy
- ansvar och befogenheter
- rutiner för dokumentstyrning
- distributionslista för dokument
- rutiner för kontroll och provning
- anvisningar för hur resultaten från kontroll och provning ska redovisas
- anvisningar för substratleverantörer
- anvisningar för transportörer
- provtagningsplan
- rutiner för åtgärder vid icke godkänt provresultat
- anvisningar för hur märket ska användas
- hanteringsföreskrifter för färdiga produkter
- beskrivning av spårbarheten
- rutiner för hantering av underkänd produkt
- handlingsplan för förebyggande åtgärder
- rutiner för korrigerande åtgärder
- rutiner för hantering av klagomål
- rutiner för journalföring
- rutiner för årlig sammanställning av statistikuppgifter.

Endast aktuella utgåvor av dokument skall finnas tillgängliga för den berörda personalen i företaget.

Rutiner för dokumentstyrning skall minst innehålla:

- en dokumentförteckning
- rutiner för framtagning av nya dokument
- rutiner för ändring av dokument
- rutiner för insamling av ogiltiga dokument
- distributionslista.

Om det både finns lagrade dokument på en dator och utskrifter i pärmar skall företaget ange vilket av de båda dokumentsystemen som innehåller originalen.

4.2.1 Kvalitetspolicy

Tillverkaren skall ha en kvalitetspolicy som beskriver ambitionen med avseende på kvalitet på produkten. I policyn skall framgå att man strävar mot ständig förbättring av produkten och verksamheten. Policyn skall vara förankrad i organisationen och fastställd av VD, teknisk nämnd eller styrelse.

4.2.2 Ansvar och befogenheter

Organisationen av egenkontrollen skall beskrivas så att det framgår vilka tjänster som har ansvar för kontrollen samt befogenheter att ingripa för att förhindra felaktig kvalitet.

4.3 Redovisande dokument

Tillverkaren skall kunna styrka att produkterna uppfyller certifieringskraven genom att insamla och bevara relevanta dokument. Dokumentation av kontroll och provning skall utföras i sådan omfattning att spårbarhet kan erhållas. Journaler skall innehålla kommentarer när avvikande resultat erhållits och beskrivning av åtgärder som vidtagits.

Arkiveringstider skall anges för dokument som avser egenkontroll. Journaler från provning och kontroll skall hållas tillgängliga för kontrollorganet och arkiveras i minst fem år.

Nedanstående redovisande dokument skall minst finnas:

- protokoll från ledningens genomgång
- protokoll från interna och externa kontroller
- protokoll från leverantörsbedömningar
- underlag för bedömning av nya substrat
- redovisning av mottagen vikt och volym av material och dess ursprung
- redovisning av avvikelser angående substratets kvalitet från substratleverantör
- redovisning av avvikelser angående substratets kvalitet från transportör
- redovisning av avvikelser angående substratets kvalitet från mottagningskontrollen
- redovisning av kontroll av löpande driftsparametrar och hygienisering
- redovisning av analysresultat
- redovisning av mängd certifierad produkt och användningsområde
- redovisning av mängd underkänd produkt och användningsområde
- konsekvensutredning vid underkänd produkt
- kalibrering av kvalitetspåverkande utrustning, datum och åtgärd
- redovisning av korrigerande åtgärder
- sammanställning av planerade åtgärder
- redovisning av klagomål.

4.4 Ledningens genomgång

Ledningen skall hålla dokumenterade genomgångar av egenkontrollen minst en gång om året för att säkerställa effektivitet, kvalitet och uppföljning. Protokoll skall föras. På ledningens genomgång skall minst nedanstående punkter behandlas:

- resultat från interna och externa kontroller
- sammanställning av provningsresultat, mängd behandlat substrat, producerad mängd certifierad produkt, producerad mängd ej godkänd produkt
- handlingsplan
- provtagningsplan
- avvikelserapporter
- klagomål
- korrigerande åtgärder.

4.4.1 Internkontroll

Ledningen skall utse internrevisorer som kontrollerar att egenkontrollen fungerar. Internkontroll av verksamheten skall genomföras minst en gång per år. Ledningen ansvarar för att en dokumenterad rutin finns upprättad. Rutinen skall ange hur internkontrollen planeras, genomförs, hur den dokumenteras och rapporteras. Hela verksamheten skall kontrolleras under en treårsperiod.

4.5 Utbildning av personal

En utbildningsplan skall finnas som anger hur personalen får instruktioner och utbildning. Kvalitetspåverkande personal skall ha erforderlig utbildning.

Tillverkarens representant skall ha genomgått en kurs vars huvudsakliga innehåll ska behandla hur certifieringsreglerna ska följas och tillämpas. Denna kurs kan antingen ges av Avfall Sverige, eller som en kurs godkänd av Avfall Sverige.

Kursens skall minst omfatta:

- animaliska biprodukter
- leverantörsbedömning
- produktkrav
- smittskydd och hygienisering
- besiktning.

Internrevisorer skall vara utbildade inom internkontroll och ha kunskap om produktion av biogödsel.

Driftpersonal som utför provtagning skall ha genomgått utbildning i provtagning.

4.6 Provning och kontroll

4.6.1 Substrat, anlitade leverantörer och transport av biogödsel

Tillverkaren skall ha rutiner för styrning av substrat, anlitade leverantörer samt insamling och transport. Rätten att genomföra leverantörsbedömning skall vara dokumenterad. Denna behöver dock bara utföras vid behov.

4.6.2 Mottagningskontroll

Inkommande substrat som kan ha betydelse för produktkvaliteten skall kontrolleras enligt dokumenterade rutiner. Kontrollen skall ske i den omfattning som anses nödvändig för att verifiera att inkommande substrat, tillsatsmedel och processhjälpmiddel överensstämmer med specificerade krav.

Om det inträffar händelser som innebär risk för att innehållet av föroreningar ökar skall det finnas rutiner för utökad analysverksamhet och särbehandling av produkten.

Rutiner för mottagningskontroll skall minst omfatta:

- dokumentation av mottagen mängd substrat och substrattyp
- kvalitetskontroll av substrat och avlägsnande av skadliga och främmande ämnen
- beräkning av mottagen mängd, även för substrat som tas emot i slutna system
- hantering av underkänt substrat
- utökad provtagning eller avskiljning vid föroreningsrisk.

Mottagningskontrollen skall:

- dokumenteras så att kontrollerna kan visas upp för kontrollorganet
- kontrollera att substrat överensstämmer med kravspecifikationer i den omfattning som anses nödvändig.

4.6.3 Behandlingsprocess

Kontroll under behandlingsprocessen skall utföras i den omfattning som anses nödvändig för att säkerställa att produkter som tillverkas uppfyller specificerade krav. Driftparametrar väsentliga för kvaliteten skall dokumenteras. Relevanta driftparametrar framgår av kapitel 3.5.

Processbeskrivningen skall:

- visa vilka produktionsenheter som ingår
- visa vilka driftparametrar som ska mätas eller kontrolleras i processen
- visa var anläggningen finns geografiskt placerad, ort och kommun
- vara daterad.

Driftsrutiner skall finnas som anger:

- vad som kontrolleras
- hur kontrollen går till
- hur ofta kontroll skall genomföras.

4.6.4 Kontroll av slutprodukt och provtagningsplan

Kontroll av färdig produkt skall utföras i den omfattning som anses nödvändig för att säkerställa att produkten eller produkterna uppfyller specificerade krav. Tillverkaren skall upprätta provtagningsplan innan prov tas ut. Provtagningsplanen skall vara godkänd av tillverkarens representant.

Kontroll av slutprodukt skall minst omfatta:

- anvisning för dokumentation av producerad, levererad, certifierad och underkänd mängd biogödsel
- innehållsdeklaration
- råd och anvisningar för användning av biogödsel
- rutiner för avlägsnande av certifikatmärke vid underkänd slutprodukt
- anvisningar för kundinformation och konsekvensutredning vid levererad underkänd slutprodukt.

Provtagningsplanen skall minst innehålla följande:

- använd analysmetod
- provtagningsfrekvens
- analys av näringsämnen, metaller och synliga föroreningar
- kontroll att hygieniseringen upprätthålls
- rutin i händelse av underkänt resultat och produkt
- instruktion för provtagningen.

Minimifrekvens för provtagning enligt egenkontroll och extern kontroll under kvalifikationsåret respektive under fortlöpande kontroll skall utföras enligt bilaga 2. Analysrapporterna skall visas i samband med de återkommande kontrollerna. Utgångna provtagningsplaner skall arkiveras.

4.6.5 Utrustning och metoder för provtagning och analys

Kalibrering, kontroll, justering och underhåll av utrustning som används för mätning av variabler med relevans för bedömning av kvaliteten på biogödseln skall ske enligt dokumenterade rutiner. Kalibreringsprotokoll skall sparas. Alla analys svar från kalibreringen skall sammanställas årligen.

Metoder för provtagning och analys enligt bilaga 2 skall användas. Andra metoder kan användas om det har visats att dessa är likvärdiga.

4.7 Hantering av avvikande produkter

Produkter som inte uppfyller specificerade krav skall avskiljas. Eventuell märkning som antyder godkännande skall avlägsnas. Avvikande produkter får inte marknadsföras under samma namn eller beteckning som certifierad produkt. Om produkten redan har levererats då bristerna upptäcks skall kunden informeras. Händelsen och konsekvenserna skall utredas och redovisas på ledningens genomgång. Dokumentation om vidtagna åtgärder i händelse av underkänt resultat skall journalföras.

4.8 Hantering av färdiga produkter

Hantering av färdiga produkter skall ske så att en tillfredsställande homogenisering erhålls. Det skall beskrivas hur försämring av produkten förhindras vid hantering, förvaring, packning och leverans.

4.9 Spårbarhet

Levererade produkter skall kunna spåras till tillverkningsperiod, mellanlager och mottagande kund. Biogödsel skall spåras om den inte uppfyller kvalitetskraven enligt certifieringsreglerna. En rutin skall finnas för spårbarhet.

4.10 Handlingsplan

Tillverkaren skall utarbeta en handlingsplan för att säkra och förbättra produktens kvalitet. Aktiviteter som bedrivs i syfte att fortlöpande minska förekomsten av oönskade ämnen och föremål skall beskrivas.

Handlingsplanen skall minst omfatta:

- åtgärder i produktionen för att undvika eventuella kvalitetsbrister
- förebyggande åtgärder mot återinfektion av smittämnen
- förebyggande åtgärder mot tillförsel av oönskade ämnen och föremål i inkommande substrat.

4.11 Korrigerande åtgärder

Det skall finnas rutiner som beskriver vilka åtgärder som vidtas om avvikelser, som kan orsaka en felaktig produkt, upptäcks.

Minst följande avvikelser och åtgärder skall dokumenteras:

- avhjälpan åtgärder
- utredning av orsakerna till uppkomna brister
- vidtagna åtgärder för att minimera risken för återupprepning.

4.12 Klagomål

Klagomål på certifierade produkter skall tillsammans med vidtagna åtgärder dokumenteras och hållas tillgängliga för kontrollorganet.

4.13 Inrapportering till Avfall Web

Certifikatsinnehavaren skall senast i mitten av april årligen rapportera in uppgifter enligt bilaga 5 till Avfall Sveriges webbaserade statistiksystem för hantering av avfallsstatistik – Avfall Web.

5 RISE övervakande kontroll

5.1 Allmänt om certifiering vid RISE

Certifiering vid RISE handläggs av, en från provning och kontroll skild enhet, RISE Certifiering. Avdelningen är underställd en certifieringsstyrelse med representanter från berörda industriområden. Styrelsen kan tillsätta expertgrupper för olika produktområden, t.ex. tekniska utskott. Certifiering av produkter vid RISE bedrivs i enlighet med SS EN 17065 [5].

Produkter som efter en inledande bedömning med bl.a. provning visar att de uppfyller ställda krav kan certifieras av RISE. Detta bekräftas genom certifikat, vilket vanligtvis innebär tillstånd att använda ett certifieringsmärke. En fortlöpande kontroll, bestående av tillverkarens egenkontroll och RISE övervakande kontroll, ska säkerställa att kraven uppfylls under certifikatets giltighetstid.

5.2 Genomförande

Certifierad återvinnings övervakande certifieringsorgan är RISE.

Den övervakande kontrollen utförs beroende på verksamhetens omfattning, minst en gång per kalenderår genom i förväg anmälda besök hos biogödseltillverkaren. Tidpunkten för besök bestäms av kontrollorganet. Även oanmälda besök kan förekomma. Varje kontroll kan vara en halvdag, fyra arbetstimmar exklusive restid eller en heldag, åtta arbetstimmar exklusive restid.

Kontrollorganet, i samråd med certifieringsorganet, gör fortlöpande en bedömning av vilken besöksomfattning som krävs för att kraven i SPCR120 skall uppfyllas. De viktigaste faktorerna vid denna bedömning är huruvida tillverkaren har en fungerande egenkontroll och produkter som klarar de uppsatta kraven. Observera att omfattande förändringar av substraten eller förändringar i behandlingsprocessen kan ligga till grund för att öka frekvens och omfattning av kontrollerna.

Om tillverkaren har ett kvalitetssystem som är certifierat av ett ackrediterat certifieringsorgan kan kontrollorganets granskning av denna del i egenkontrollen normalt begränsas till kontroll av provningsresultat och kontrollrapporter.

5.3 Provning och kontroll

I samband med kontrollen görs vid behov en övervakad provtagning för att kontrollera att provtagningen sker på ett korrekt sätt. Det uttagna provet kan därefter kasseras eller analyseras enligt tillverkarens ordinarie rutiner. Hantering och analys av prov skall ske enligt de metoder som anges i bilaga 2.

5.4 Åtgärder vid underkänd egenkontroll

Om granskningen av tillverkarens egenkontroll ger underkännande skall orsakerna utredas av kontrollorganet. Utredningen kan resultera i förnyat kontrollbesök, om-prövning eller underkännande av den fortlöpande kontrollen.

5.5 Rapportering

Resultatet av den övervakande kontrollen skall rapporteras skriftligt till certifikatsinnehavaren, se Tabell 4.

Tabell 4. Bedömning av avvikelser och tidsangivelse för när åtgärder skall vara redovisade

Beteckning	Bedömningsgrund	Konsekvens
Stor avvikelse	• Frånvaro av en föreskriven rutin eller systematiskt återkommande avvikelse mot fastställd rutin eller avtal mellan parterna. • Mindre avvikelse som inte åtgärdats. • Avvikelse som kan påverka trovärdighet hos certifieringssystemet.	Bör åtgärdas inom två veckor. Om det tar längre tid att korrigera avvikelsen bör en åtgärdsplan lämnas in till kontrollorganet inom två veckor.
Mindre avvikelse	• Enstaka brist i en rutin eller ett enstaka avsteg ifrån en rutin eller litet avsteg av avtal mellan parterna. • Avvikelsen påverkar sannolikt inte trovärdigheten hos certifieringssystemet.	Krav på åtgärder som normalt följs upp inom sex veckor från det att slutgiltigt protokoll erhållits.
Notering	• Synpunkt eller förbättringsförslag till tillverkaren, vilken inte kan klassas som en avvikelse.	Ej krav på direkt åtgärd. Dock lämpligt att tillverkaren beaktar noteringen.

6 Övriga villkor för certifiering

6.1 Allmänt

Villkoren i dessa certifieringsregler är baserade på principer som är fastställda i RISE egenkontrollprogram för certifiering. Kontrollant som genomför övervakande kontroll skall vara godkänd av RISE Certifiering.

6.2 Revidering av certifieringsregler

Avfall Sverige förbehåller sig rätten att ändra certifieringsregler efter beslut i styrgruppen för Certifierad återvinning. Vid förlängning av certifikat som lämnats enligt äldre regler fordras då att certifikatsinnehavaren förbinder sig att följa de reviderade reglerna. Certifikatsinnehavare skall dock ges rimlig tid för omställning till de reviderade reglerna om inte särskilda skäl för annan åtgärd föreligger.

När ändringar i regler görs skall syftet anges i samband med att ändringen kommuniceras.

Reglerna revideras en gång årligen, förutom i de fall det föreligger skäl för akuta regeländringar. Förfarandet avseende akuta regeländringar beskrivs nedan. Vid den årliga regelrevideringen skickas förslag på ändringar av reglerna på remiss i mars. Remissen skickas till alla tillverkare med certifikat, tillverkare under kvalifikationsår, till styrgruppen för Certifierad återvinning, Jordbruksverket och Naturvårdsverket. Remissen är även öppen för synpunkter från andra intressenter genom att förslaget publiceras på Avfall Sveriges webbplats, omnämns i Certifierad återvinnings nyhetsbrev och informeras om på Avfall Sveriges utbildningar. Remisstiden är fyra veckor från utskick. De nya reglerna kommuniceras av styrgruppen senast den 31 december och träder i kraft 1 januari ett år senare. Information om nya regler sker genom direktkommunikation med tillverkare som producerar certifierade produkter samt via nyhetsbrev och via Avfall Sveriges webbplats.

Akuta regeländringar

Styrgruppen kan när som helst fatta beslut om akuta regeländringar utan någon remiss. När tidpunkten för ikraftträdandet för dessa akuta regeländringar bestäms ska hänsyn tas till behov av omställningstid hos certifikatsinnehavarna och andra berörda samt syftet och orsaken till den akuta regeländringen ska anges. Med akut regeländring avses ändringar som snabbt måste införas för att:

1. lagstiftning ändrats och träder ikraft snabbare än den tidplan för regeländringar som anges ovan
2. väsentligt underlätta för certifikatsinnehavarna
3. certifieringssystemets förtroende hotas

6.3 Certifikatsinnehavarens ansvar

Certifikatsinnehavaren är ansvarig för att tillverkade produkter, i alla avseenden, överensstämmer med kraven enligt certifikatet. Produkterna ska dessutom vara lämpade för sitt ändamål och inte i övrigt vålla skada eller olägenhet.

6.4 Rätten att använda märket

Certifikatsinnehavaren har rätt att märka de produkter som omfattas av certifikatet med certifieringssystemets certifieringsmärke och dessutom rätt att använda märket vid annonsering eller annan reklam för produkterna. Annonsering får inte ske så att förväxling mellan certifierade och icke certifierade produkter kan uppstå.

6.5 Överlåtelse av certifikat

Certifikat får inte överlätas.

6.6 Återkallande av certifikat

Certifieringsorganet kan med omedelbar verkan, definitivt eller temporärt, återkalla certifikat om certifikatsinnehavare brutit mot villkoren för certifikatet.

6.7 Åtaganden vid återkallande av certifikat

Certifikatsinnehavare, som får meddelande om att dennes certifikat återkallats, definitivt eller temporärt, skall:

- omgående upphöra med all hänvisning till certifikatet i annonsering eller annan reklam för ifrågavarande produkt
- ombesörja att certifieringsmärket avlägsnas på de dokument som är kopplade till ifrågavarande produkt
- betala alla kostnader som är förenade med att få de undermåliga redan levererade produkterna ersatta med sådana som uppfyller kraven i aktuella certifieringsregler
- informera mottagare av slutprodukt och organisationer som direkt berörs av spridning av biogödsel på åkermark. KRAV tillhör denna kategori
- informera sekretariatet för Certifierad återvinning att ovanstående åtgärder genomförts.

6.8 Återlämnande av certifikat

För återlämnande av certifikat, efter temporärt återkallande, gäller samma regler som då certifikatet utfärdades första gången. Något nytt kvalifikationsår krävs inte om mindre än ett år förflutit sedan certifikatet återkallades, såvida inte certifieringsregler eller produktionsförhållandena ändrats.

6.9 Certifieringsorganets ansvar

Certifieringssystemets styrgrupp, där kontrollorganet är adjungerande, ansvarar för att de tekniska kraven i dessa certifieringsregler bygger på tillgänglig kunskap och erfarenhet.

Certifieringsorganet ansvarar för att granskningen av certifierade produkter mot kraven i dessa regler utförs.

6.10 Sekretess

Samtliga uppgifter som certifierings- och kontrollorganet samt systemägaren tar del av skall vara sekretesskyddade med nedanstående undantag.

Certifieringsorganet har rätt att:

- publicera uppgifter om certifikatsinnehavare, certifikatnummer, certifierade produkter, eventuell klassificering samt giltighetstid på sin webbplats
- offentliggöra beslut om återkallande av certifikat samt missbruk av certifikat eller märkning.

Systemägaren har rätt att:

- offentliggöra uppgifter om de totala mängder substrat och produkter som omfattas av certifieringssystemet, dock ej från enskilda tillverkare
- offentliggöra uppgifter om genomsnittliga produktkvaliteter, dock ej om kvaliteter från enskilda tillverkare
- via certifieringsorganet, ta del av information och handlingar kring varje enskild certifikatsinnehavare.

6.11 Överklagande

Överklagande av beslut från RISE skall ske skriftligen till RISE. Åtgärder till följd av överklagandet beslutas av RISE certifieringsstyrelse.

6.12 Avgifter

Avgifter för inledande bedömning, revidering, övervakande kontroll samt förlängning av giltighetstid för certifikat skall bekostas av sökanden eller certifikatsinnehavaren.

Tillverkare som producerar certifierade produkter skall även erlägga avgift till Avfall Sverige för medverkan i Certifierad återvinning. Avgiften skall täcka den administration som krävs för systemet och som Avfall Sverige ansvarar för. Kostnaden för administration fördelas mellan de anslutna tillverkarna och den fastslagna avgiften kommuniceras i god tid innan debitering sker.

7 Referenser

Nedan redovisas referenser tillhörande certifieringsreglerna samt dess bilagor.

Nr	Referens	Kommentar
1	Sjösättning av certifieringssystem för kompost och rötrest, AFR-rapport 257, RVF Utveckling, Rapport 99:2, Naturvårdsverket 1999.	Bakgrundsrapport till certifieringssystemen.
2	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel.	Animaliska biprodukter regleras i dessa två förordningar, som benämns ABP-förordningarna. Detaljer intressanta för biogasanläggningar finns särskilt beskrivna i Kommissionens förordning (EU) 142/2011.
3	Kommissionens förordning (EU) 142/2011 om genomförande av Europaparlamentets och rådet förordning (EG) nr 1069/2009 av den 25 februari 2011.	
4	Handbok 2003:4, Naturvårdsverket handbok med allmänna råd till 2 kap. 3§ miljöbalken, utgåva 2, november 2003, Metoder för lagring, rötning och kompostering av avfall.	Handbok om biologisk behandling från Naturvårdsverket. I handboken är Naturvårdsverkets Allmänna råd inkorporerade. SPCR120/152 nämns i denna i samband med provtagning. NFS 2003:15 Naturvårdsverkets allmänna råd till 2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) om metoder för yrkesmässig lagring, rötning och kompostering av avfall; ISSN 1403-8234.
5	SS-EN 17065, Certifieringsorgan - Allmänna krav vid certifiering av produkter.	Svensk- och europastandard angående krav på certifieringsorgan.
6	Eco-label: Kommissionens beslut av den 18 november 2015 om fastställande av reviderade ekologiska kriterier och de bedömnings- och kontrollkrav som är knutna till dessa kriterier för tilldelning av gemenskapens miljömärke till växtmedier. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015D2099&from=EN www.svanen.se	Se på hemsidan under "EU Ecolabel for Businesses". I kriteriedokumentets bilaga, kriterium 5.1, finns tabell 3 som beskriver metallhalter i jordförbättringsmedel.
7	SFS 1998:944, Förordning om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.	
8	SJVFS 2004:62, Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.	Huvuddokument som reglerar spridningsmängder. Innehåller gränsvärden för fosfor och rekommendationer för kväve. Inget om metaller.

Nr	Referens	Kommentar
9	Broschyr "Rekommendationer för gödning och kalkning" som uppdateras årligen. www.jordbruksverket.se	Informationsskrift från Jordbruksverket.
10	SNFS 1994:2, Kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket.	Grunddokument om användning av avloppsslam. Kraven angående metalltillförsel till jordbruksmark vid användning av biogödseln kommer från detta dokument.
11	SJVFS 2014:43 (SJVFS 2006:84) Statens jordbruksverks föreskrifter om befattning med animaliska bioprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur.	Föreskriften kompletterar EU-lagstiftningen kring ABP. I bilaga 4 regleras alternativa hygieniseringsmetoder för bland annat matavfall, samt driftkrav för anläggningar kategori B.
12	Avfall Sverige Rapport U2014:13, Metod för bestämning av synliga föroreningar i biogödsel och förbehandlat matavfall.	Metoden som beskrivs i dokumentet bygger på en metod beskriven i "Methodenbuch zur Analyse organischer Düngemittel, Bodenverbesserungsmittel und Substrate" från 2006 och som anpassats för analys av flytande och fast biogödsel.

Bilaga 1a Substrat

Bilaga 1a återfinns på Avfall Sveriges webbplats och uppdateras kontinuerligt.

<https://www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/certifierad-atervinning/certifieringsregler/>

Det åligger tillverkare av certifierade produkter att försäkra sig om att de tillämpar gällande version av bilaga 1a.

Arbets- och beslutsordning för att godkänna nya substrat finns på Avfall Sveriges webbplats.

Bilaga 1b Tillsats- och processhjälpmedel

Bilaga 1b återfinns på Avfall Sveriges webbplats och uppdateras kontinuerligt.

<https://www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/certifierad-atervinning/certifieringsregler/>

Det åligger tillverkare av certifierade produkter att försäkra sig om att de tillämpar gällande version av bilaga 1b.

Arbets- och beslutsordning för att godkänna nya tillsats- och processhjälpmedel finns på Avfall Sveriges webbplats.

Bilaga 2 Provtagning och analys av biogödsel

Denna bilaga behandlar tre moment:

- provtagnings- och analysfrekvens
- provtagningsmetoder
- analysmetoder för biogödsel.

Provtagnings- och analysfrekvens

Den lägsta provtagnings- och analysfrekvensen beror av storleken på mottagen totalmängd till biologisk behandling enligt tabell 1 nedan. Proverna skall tas jämnt utspridda över året enligt gällande provtagningsplan. Tabellen syftar på provtagning av de parametrar som omnämns i:

- kapitel 3.7; metaller, smittskydd, synliga föroreningar. För fast biogödsel gäller även analys av grobara frön och växtdelar
- kapitel 3.8.1.

I det fall ett större antal prover tas än vad tabell 1 nedan anger, skall varje enskilt prov klara de uppställda kraven. Prover tagna enligt gällande provtagningsplan skall användas vid beräkning av medelvärde.

Tabell 1. Lägsta tillåtna provtagnings- och analysfrekvens

Mottagen totalmängd till biologisk behandling (ton/år)	Egenkontroll (antal analyser/år)					
	Kvalifikationsår			Lägsta frekvens vid fortlöpande kontroll		
	Allt utom bakteriologiska prov och synliga föroreningar	Bakteriologiska prov ¹⁾	Synliga föroreningar	Allt utom bakteriologiska prov och synliga föroreningar	Bakteriologiska prov ²⁾	Synliga föroreningar
< 5 000	2	4	12	1	4	12
5 000 – 10 000	4	4	12	2	4	12
> 10 000	8	4	12	4	4	12

1) Provtagningen skall under kvalifikationsåret vid två tillfällen utföras på tre punkter enligt bilaga 3. Efter kvalifikationsåret krävs endast provtagning på produkten (biogödseln).

2) Den bakteriologiska provtagningen vid den fortlöpande kontrollen skall vid två tillfällen bestå av en provtagning där n=5 [3]. Vid de övriga två tillfällena kan n=1 och provresultatet skall då vara mindre än 1000. Totalt antal prov under ett år blir då 12 st.

Provtagningsmetoder

Nedan följer allmänt om provtagning, provtagningsmetoder för bakteriologisk provtagning och allmän provtagning vid våt rötning.

Allmänt om provtagning

Ett prov som tas ut från en vätskeström i en ledning eller från innehållet i en behållare skall vid normal drift representera hela volymen som passerar ledningen vid provtagningsögonblicket eller innehållet i behållaren. Provtagning skall ske på ett sådant sätt att systematiska fel undviks.

Provtagningsmetod för bakteriologisk provtagning vid biogasanläggningar

- Dag för provuttag skall väljas med hänsyn till att laboratoriet skall kunna utföra analyserna senast dagen efter provtagningen. Normalt innebär det att provtagning inte kan ske torsdag, fredag eller lördag.
- Var provet tas beror på vilken typ av provtagning som skall göras.
- För att analysresultatet skall bli riktigt får inte provet förorenas med ovidkommande mikroorganismer. Använd en skopa eller hink. För att ta provmaterial från tank till provburk måste utrustningen vara väl rengjord och eventuella rengöringsmedel bortsköljda samt torra och desinficerade innan provtagning. Eventuell tappslang måste vara rengjord på kanten och skall ej stoppas ner i provburken utan hållas ovanför denna. Provet ska även tas i flödet.
- Provtagningen ska utföras så att provmaterialet blir representativt. Om provet tappas ur ett rör skall en mängd motsvarande minst rörsträckans volym tappas ur innan provkärlet fylls. Prover från tank tas i direkt anslutning till att omrörning har skett.
- Provmängden skall vara minst 250 ml.
- Fyll provtagningsburken ända upp så att den anaeroba (syrefria) miljön bibehålls. Sätt på locket ordentligt, rengör burken från eventuellt spill och klistra på en etikett som tål fukt.
- Fyll i en följesedel. Varje prov märks, dels på burken, dels på följesedeln med provtagningsplats, provnummer, tidpunkt för provtagning samt provtagare.
- Lägg varje burk i en egen plastpåse och knyt ihop. Kyl ner proverna genom att ställa dem i svalt (8-15°C) vatten under ca 20 minuter, innan de placeras i en kyllåda eller motsvarande tillsammans med genomfrysna kylklampar. Observera att proverna ej får frysas.

Proverna måste anlända till laboratoriet senast dagen efter provtagningen. Om proverna skickas med post skall de hanteras kylda, vilket kan ske i kyllåda eller motsvarande. Om proverna inte anländer till laboratoriet påföljande dag måste provtagningen göras om.

Allmän provtagningsmetod

Ett provtagningsprotokoll skall innehålla:

- typ av prov (biogödsel)
- provets identitet
- uppdragsgivare
- provtagare
- provtagningsdatum
- produktionsplats
- eventuella avvikelser från provtagningsanvisningarna
- de analyser som ska utföras på provet.

Provtagningsprotokollet skall undertecknas av provtagaren och uppdragsgivaren. Avvikelser från provtagnings-anvisningarna noteras om det inte finns möjlighet att ta ett nytt korrekt prov.

Hantering av prover samt provberedning före analys på laboratorium skall ske på ett sådant sätt att de slutliga analysresultaten inte påverkas negativt.

Särskild rutin vid provtagning vid våt rötning

För våt rötning gäller att goda omblandningsförhållanden upprätthålls. Är den färdiga biogödseln silad eller avvattnad skall silstorleken anges.

Provuttag skall ske under omrörning. Varje vecka tas en lämplig mängd ut och fryses omgående. I enlighet med föreskriven analysfrekvens tas de sedan förra analystillfället ackumulerade veckoproverna ut och tinas upp. Därefter blandas proven i lika delar under omrörning.

För varje ordinarie prov som skickas in för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Vid provuttag skall prov tas ut så att det räcker även för referensprovet. Referensprovet skall sparas minst tills analysprotokollet erhållits.

Ett slutprov på två liter fylls i märkt behållare och skickas i kylväska till laboratoriet. Provet skall vara laboratoriet till handa dagen efter provuttag.

Särskild rutin vid provtagning för synliga föroreningar

För varje ordinarie prov (primärt prov) som skickas in för analys, skall ett jämförbart referensprov sparas och förvaras fryst. Vid provuttag skall så mycket prov tas ut att det räcker till primärprov samt till referensprovet. Primärprovet skickas för analys medan referensprovet läggs i frysen. Provets storlek ska vara minimum 1 liter och högst 2 liter.

Efter 1-12 timmar tas ett nytt prov (sekundärt prov). Det är viktigt att biogödseln hinner omsättas i ledningen innan ny provtagning sker. Det sekundära provet läggs direkt i frysen. Referensprovet och det sekundära provet sparas minst tills analysresultatet erhållits.

För omblandningsförhållanden, provtagningspunkt, angivelse av silstorlek samt förfarande då provet skickas med post tillämpas det som står under rubriken ” Särskild rutin vid provtagning vid våt rötning” ovan.

Analysmetoder för biogödsel

Analyser och rapportering av data skall utföras enligt de metoder som anges i Tabell 2 nedan. Analyserna skall utföras av ackrediterat laboratorium.

Tabell 2. Metoder för analys av biogödsel

Analysparameter	Metod³	Hänvisning i SPCR 120
Metaller totalhalt (Pb, Cd, Cu, Cr, Hg, Ni, Zn)	SS-EN13346mod/SS11885	Kap 3.7
Synliga föroreningar	Avfall Sverige Rapport U2014:13	Kap 3.7
Grobara frön och växtdelar (enbart fast biogödsel)	BGK kap IV B1, 2006 ¹⁾	Kap 3.7
Torrsubstanshalt (TS-halt)	SS 12880	Kap 3.8
Organisk substans. Mäts som glödförlust i vikt-% av TS	SS-EN 12879	Kap 3.7 och kap 3.8
Totalkväve	SS02801-1/SS-ISO 11261	Kap 3.8
Totalfosfor	SS-EN13346/mod SS11885	Kap 3.8
Kalium, magnesium, svavel och kalcium	SS-EN13346/mod SS11885	Kap 3.8
Ammoniumkväve	St. Methods 4500B+C/D/E	Kap 3.8
pH	SS-EN 15933	Kap 3.8
Bakteriologiska parametrar²⁾		
<i>Escherichia coli</i>	NMKL no 125, 2005, 4:e utgåvan	bilaga 3
<i>Enterococcus (enterokocker)</i>	NMKL no 68, 2011, 5:e utgåvan	bilaga 3
<i>Salmonella</i>	NMKL no 71, 1999, 5:e utgåvan	bilaga 3

1) Bundesgütegemeinschaft Kompost, ISBN 3-939790-00-1

2) Dessa analyser skall utföras enligt standardmetoder utgivna av NMKL (Nordisk metodikkommitté för livsmedel, National Veterinary Institute, Oslo, Norge).

3) Andra metoder kan användas under förutsättning att de genom ringtester eller på annat sätt visats ge likvärdiga resultat med likvärdig eller bättre mätosäkerhet.

Bilaga 3 Krav på smittskydd för olika anläggningskategorier

Denna bilaga redovisar olika anläggningskategorier och krav på dessa. Anläggningar där biogödsel tillverkas delas in i olika anläggningskategorier, beroende på vilka substrat som hanteras. Omfattningen av kraven beror på om animaliska biprodukter (ABP) används som substrat eller ej. För analysmetoder hänvisas till bilaga 2.

Krav på olika anläggningskategorier

I tabell 1 nedan definieras de olika anläggningskategorierna samt vilka kontrollkrav som gäller för respektive anläggningskategori. Hygieniseringskontroll är ett fristående kontrollmoment som utförs av kontrollorganet under kvalifikationsåret. Löpande driftkontroll och slutproduktkontroll sker kontinuerligt då anläggningen är i drift, se respektive avsnitt nedan.

Tabell 1. Krav på hygieniseringskontroll, löpande driftkontroll och slutproduktkontroll för anläggningskategori A, B och C

Anläggningskategori	Hygieniseringskontroll	Löpande driftkontroll	Slutproduktkontroll ¹⁾
A Anläggning som behandlar organiska restprodukter <u>inklusive</u> animaliska biprodukter. Se bilaga 1a. Produktanvändning enligt nivå 1 (se tabell 2 nedan).	X	X	X
B Anläggning som behandlar organiska restprodukter och enbart animaliska biprodukter som kan behandlas enligt nationell lagstiftning. ²⁾ Se bilaga 1a.	X	X	X
C Anläggning som enbart behandlar vegetabiliskt avfall, t ex foder- och energigrödor. Se bilaga 1a. Produktanvändning enligt nivå 2 (se tabell 2 nedan).	-	X	-

1) Metoder för kontroll av växtpatogener saknas för närvarande.

2) Se Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bilaga V, kapitel III, avsnitt 2, punkt 2 för ytterligare detaljer [3]. I SJVFS 2014:43, bilaga 4 [11] återfinns behandlingskrav för dessa avfallsslag.

Krav gällande produktanvändning

Vid användning av biogödsel på jordbruksmark skall Jordbruksverkets regler om växtnäring skall följas [8] [9]. Om animaliska biprodukter ingår i produkten skall även ABP-förordningarna [2] [3] följas.

Hygieniseringskontroll, löpande driftkontroll och slutproduktkontroll

Hygieniseringskontroll

Hygieniseringskontroll är ett fristående kontrollmoment som utförs av kontrollorganet under kvalifikationsåret. Vid större ombyggnationer där anläggningens utformning eller systemlösning ändras kan en förnyad hygieniseringskontroll komma att utföras, om certifieringsorganet eller kontrollorganet bedömer att så är nödvändigt. Kontroll av hygieniska aspekter görs under den löpande kontrollen, dock inte i samma omfattning som vid hygieniseringskontroll under kvalifikationsåret.

Under hygieniseringskontrollen sker en systemteknisk granskning av anläggningen. Kontrollorganet kontrollerar minst styr- och övervakningssystemets funktion, tvättrutiner och tvättsystem samt brister i den tekniska utformningen med betydelse för smittskyddssäkerheten. Kontrollanten granskar också att rutiner finns som säkerställer att återsmitta, så kallad korskontaminering, undviks. I samband med hygieniseringskontrollen skall kontrollanten även granska hur tillverkaren utför provtagning och provhantering inför bakteriologisk analys.

Om anläggningen är en A- eller B-anläggning, se tabell 1, kontrolleras det att ett godkännande av Jordbruksverket har införskaffats. Godkännandet från Jordbruksverket erhålls efter en kontroll och innefattar vilka typer av ABP som behandlas. För mer information se ABP-förordningarna [2] [3].

Under kvalifikationsåret gäller, inom ramen för hygieniseringskontrollen, ett utökat provtagningsprogram där prov tas i punkter som anges i Tabell 3 nedan, och med angivna analysparametrar.

Hygieniseringen skall kontrolleras genom temperaturmätning i materialet. Temperaturen skall mätas för varje parti och dokumenteras.

Tabell 3. Provpunkter och analyser vid hygieniseringskontroll

Provpunkt	Analys
1. Material före hygienisering	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker
2. Material efter hygienisering	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker
3. Biogödsel (prov tas i leveranspunkt för slutprodukt)	<i>Escherichia coli</i> Enterokocker <i>Salmonella</i>

Fem prov skall tas i respektive tre punkter, enligt tabell 3. Proverna i respektive punkt skall uttas samtidigt.

Provtagningsproceduren skall utföras fyra gånger under kvalifikationsåret, se bilaga 2, tabell 1.

Vid de resterande två rækker det att analysera slutprodukten enligt instruktionerna under rubriken "Slutproduktkontroll" i denna bilaga.

Kraven för provpunkt 2 och 3 (totalt 40 delprov) är:

- Antalet *Escherichia coli* skall efter hygienisering ha reducerats motsvarande minst 4 log₁₀-enheter, eller att cfu/g <100, dvs log cfu/g <2
- Antalet enterokocker skall efter hygienisering ha reducerats motsvarande minst 4 log₁₀-enheter, eller att cfu/g <100, dvs log cfu/g <2
- *Salmonella* skall ej kunna påvisas. Provet skall omfatta 25 g biogödsel.

Mätutrustning

Termometern som används skall ha en mätnoggrannhet på minst 1 °C och mätprecisionen skall uppgå till ± 1 °C. Termometern skall kalibreras regelbundet, alternativt kontrolleras mot en kalibrerad termometer, så att korrekt temperaturmätning kan garanteras.

Mätning

Temperaturen i hygieniseringstanken eller röt-kammaren skall mätas kontinuerligt för att värmeförseln ska kunna styras, om anläggningen fått tillstånd från Jordbruksverket att hygienisera i röt-kammaren. Temperatur kopplad mot tid skall protokollföras. Dessa temperaturmätningar skall journalföras för att visa att hygieniseringskraven uppfylls.

Löpande driftkontroll

För anläggningar kategori A och B

(enligt Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 1)

ABP-material som används som substrat i biogasanläggningar som är utrustade med en enhet för pastörisering/hygienisering skall uppfylla följande minimikrav:

- 1) Maximal partikelstorlek innan materialet tillförs: 12 mm
- 2) Minimitemperatur för allt material i enheten: 70 °C
- 3) Minimitid i enheten utan avbrott: 60 minuter.

Om anläggningen har en alternativ bearbetningsmetod (Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 2) som godkänts av Jordbruksverket, ska metodens motsvarande kritiska parametrar (tid och temperatur) uppfyllas i enlighet med villkoren i tillståndet. Tillståndet ska uppvisas vid kontrollorganets kontroll.

I kapitel 3.5 anges vilka löpande driftparametrar som ska mätas och dokumenteras.

För anläggningar kategori C

I kapitel 3.5 anges vilka löpande driftparametrar som ska mätas och dokumenteras.

Specificerade behandlingskrav med avseende på växtpatogener saknas för närvarande.

Slutproduktkontroll

För anläggningar kategori A och B

(enligt Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bil V, kap III, avsnitt 3)

Representativa prov från biogödsel, som tagits under eller omedelbart efter bearbetning på biogasanläggningen för att övervaka processen, skall uppfylla nedanstående krav:

Escherichia coli $n = 5, c = 1, m = 1000, M = 5000$ i 1 g prov

Förklaring av n, m, M och c ges i Tabell 4 nedan.

Observera att *Escherichia coli* alltid skall ingå i provtagning och analys enligt ovan vid slutproduktkontroll enligt SPCR 120.

Ur SPCR 120s synpunkt är det frivilligt att analysera enterokocker. Om enterokocker analyseras så är ABP-lagstiftningens krav:

Enterokocker: $n = 5, c = 1, m = 1000, M = 5000$ i 1 g prov

Representativa prov från biogödsel, som tagits i leveranspunkt för slutprodukt, skall uppfylla följande krav:

Salmonella: inga fynd i 25 g prov: $n = 5, c = 0, m = 0, M = 0$

Undantag från krav om separata provpunkter kan medges vid slutlagring i direkt anslutning till bearbetning.

Tabell 4. Förklaring av parametrar vid provtagning

Parameter	Förklaring
n	Antalet prover som skall testas
m	Gränsvärde för antalet bakterier; resultatet anses tillfredsställande om antalet bakterier i samtliga prover inte överstiger m
M	Maximivärde för antalet bakterier; resultatet anses icke tillfredsställande om antalet bakterier i ett eller flera stickprover är M eller fler
c	Antalet prover i vilka antalet bakterier får ligga mellan m och M och provet trots detta kan godtas, förutsatt att antalet bakterier i övriga prover är högst m .

För anläggningar kategori C

SPCR 120 ställer inget krav på slutproduktkontroll för anläggningskategori C.

Hygienkrav vid insamling av substrat och transport av biogödsel samt åtgärder för att hindra återinfektion

Hygienkraven vid insamling av substrat och transport av biogödsel kan uppfyllas på olika sätt beroende på hur man valt att arrangera transportererna. Hur rutinerna utformas blir specifikt för varje enskild anläggning. Exempel på transportlösningar är följande:

- Transport av biogödsel till slutanvändaren sker med samma behållare som transport av substrat till biogasanläggningen
- Transport av biogödsel sker med en behållare som enbart transporterar biogödsel
- Transport sker med s.k. ”tvåfacksbil”, d.v.s. biogödsel och substrat transporteras med en behållare med två separata fack.

Hygienkraven framgår av Kommissionens förordning (EU) 142/2011 [3]

- bilaga V, Kap II - Hygienkrav för biogas- och komposteringsanläggningar
- bilaga VIII - Hygienkrav vid insamling och transport av animaliska biprodukter och bearbetade produkter.

De specifika kraven för biogasanläggningar framgår av Kommissionens förordning (EU) 142/2011 [3]

- bilaga V, Kap I, Avsnitt 1 – Krav för anläggningar/biogasanläggningar.

De ovan angivna bilagorna beskriver bland annat identifiering av ABP-materialet, krav på fordon och behållare, handelsdokument, krav på åtgärder för att hålla obearbetat och bearbetat material separerat.

Alla tillämpliga krav i ABP-lagstiftningen skall uppfyllas även inom denna certifiering. Förtydliganden behövs på två punkter, dels tolkning av begreppet ”användning”, dels Jordbruksverkets medgivande om växelvisa transporter. Se förtydliganden nedan.

Rengöring, tvätt och desinfektion av fordon och behållare, begreppet ”användning”

Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bilaga VIII, Kapitel I, Avsnitt 1, Fordon och behållare, punkt 2 [3], nämner att:

”Fordon och returbehållare ...skall:

b) rengöras, tvättas och/eller desinficeras efter varje användning i den omfattning som krävs för att förhindra korskontaminering.”

Ur certifieringssynpunkt innebär detta att det skall finnas dokumenterade rutiner som definierar:

- 1) När rengöring, tvätt och desinfektion skall ske, dvs. tillverkaren måste själv tolka vad begreppet ”användning” innebär
- 2) Hur rengöring, tvätt och desinfektion skall utföras, utvändigt och invändigt, desinfektionsmedel, vatten, handhavande m.m.
- 3) Var rengöring, tvätt och desinfektion skall ske, vid anläggningen eller på annan plats
- 4) Att rengöring, tvätt och desinfektion har skett, dvs. ett redovisande dokument med signatur.

Jordbruksverkets medgivande om växelvisa transporter

Om ABP-material hanteras måste behållare som används för både in- och uttransport av både obearbetade (substrat) och bearbetade produkter (biogödsel) genomgå rengöring, tvätt och desinfektion efter att substraten lossats och före att biogödsel fylls på. (Kommissionens förordning (EU) 142/2011, bilaga VIII, Kapitel I, Avsnitt 1 [3])

Avsteg från reglerna i föregående stycke kan göras inom ramen för detta certifieringssystem, eftersom Jordbruksverket har medgivit ett förfarande med "växelvisa transporter". Detta innebär att stallgödsel transporteras till en biogasanläggning och lossas varefter biogödsel fylls på utan mellanliggande rengöring, tvätt och desinfektion. Certifikatsinnehavaren kan utföra transportererna på detta sätt utan att söka dispens från certifieringsorganet. Ett sådant förfarande kräver dock att:

1. Transporterna går till och från samma gård
2. Mottagaren av biogödsel är helt medveten om att transportererna sker på detta sätt. Det skall finnas ett skriftligt avtal mellan biogödselproducent och mottagare om på vilket sätt transportererna sker
3. Man betraktar leveranspunkten av biogödsel som den punkt vid biogasanläggningen där biogödsel lastas. Eventuell förändring av biogödselns kvalitet vid transporten kan ske och detta är mottagande part medveten om
4. Ovanstående tre punkter skall framgå av certifikatsinnehavarens egenkontrollprogram för biogödseln
5. Förfarandet ska framgå av framtagna handelsdokument.

Övrigt

Det åligger varje tillverkare att vara uppmärksam på driftstörningar som kan innebära att smittämnen sprids inom anläggningen. I förekommande fall skall aktuell tillsynsmyndighet kontaktas för rådgivning och utredning av erforderliga saneringsåtgärder.

Bilaga 4 Utformning av märket för certifierad biogödsel

Färgexemplar

Gråskala

Bilaga 5 Obligatoriska uppgifter att mata in i Avfall Web för tillverkare som producerar certifierade produkter

Anläggning:

År:

Uppgifter om anläggningen

Antal rötchammare (st)

Rötkammarvolym (m³)

Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd (ton)

Behandlade mängder totalt

Behandlade mängder totalt (ton)

Producerad energi

Energiproduktion totalt (MWh)

Metanhalt (% medel/år)

Process

Temperatur (grader celsius)

Behandlade mängder biologiskt avfall

Behandlad mängd inhemskt matavfall (ton)

Behandlad mängd importerat matavfall (ton)

Behandlad mängd från slakteri (ton)

Behandlad mängd från livsmedelsindustri (ton)

Behandlad mängd gödsel (ton)

Behandlad mängd energigrödor (ton)

Behandlad mängd avloppsslam (ton)

Behandlad mängd från livsmedelsbutiker (ton)

Behandlad mängd övrigt (ton)

Användning av den producerade energin

Biogas till värme (MWh)

Biogas till uppgradering (MWh)

Biogas till elproduktion (MWh)

Biogas till övrigt (MWh)

Biogas som facklats (MWh)

Biogödsel

Certifierad enligt SPCR 120 (Ja/Nej)

Andel certifierad biogödsel (%)

Biogödsel ur rötammaren (ton våtvikt)

Varav godkänd för ekologisk produktion (%)

Avsättning biogödsel där växtnäring tas till vara (%)

Annan avsättning biogödsel (%)

Fasseparering/efterbehandling biogödsel (Ja/Nej)

Beskrivning av fasseparering/efterbehandling biogödsel (fritext)

För respektive kvalitet av biogödsel - icke avvattnad (s.k. full biogödsel), avvattnad flytande, avvattnad fast - ska följande anges:

Mängd (ton våtvikt)

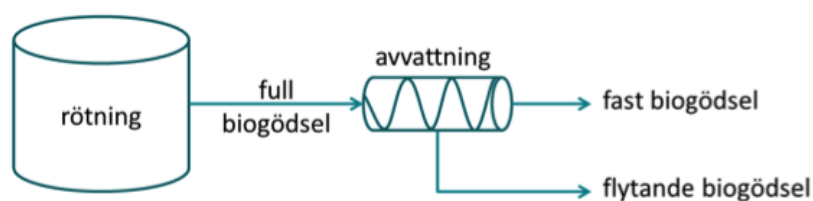
Innehåll av tungmetaller (medel/år)

Innehåll av växtnäring (medel/år)

Jordförbättrande och fysikaliska egenskaper (medel/år)

Synliga föroreningar (medel/år)

Förtydligande bild avseende skillnaden mellan full, fast och flytande biogödsel.

Adress Baltzarsgatan 25, 211 36 Malmö
Telefon 040-35 66 00
E-post info@avfallsverige.se
Hemsida www.avfallsverige.se